

อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยการยินยอมเมื่อได้รับแจ้งล่วงหน้า

(PICs Convention หรือ Rotterdam Convention)

ความเป็นมา

เนื่องจากการใช้สารเคมีอันตราย โดยเฉพาะในภาคการเกษตร ปรากฏผลกระทบที่รุนแรงมากขึ้นทั้งต่อ สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทั่วโลก รัฐบาลนานาชาติจึงได้เริ่มต้นกระบวนการแจ้งข้อมูลล่วงหน้าแก่ ประเทศผู้นำเข้า เพื่อขอความเห็นชอบก่อนที่จะส่งออกสารเคมีอันตรายไปยังประเทศนั้น ซึ่งในตอนเริ่มต้นนั้น กระบวนการนี้เป็นแบบสมัครใจ ต่อมาเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น จึงได้มีการประกาศ ยกย่องให้กระบวนการนี้เป็น อนุสัญญารอตเตอร์ดัม ๙ ซึ่งจะมีผลบังคับทางกฎหมายเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2541 โดยมี UNEP และ FAO เป็น เลขานุการ อนุสัญญารอตเตอร์ดัม ๙ มีวัตถุประสงค์ คือ การส่งเสริมความร่วมมือและรับผิดชอบระหว่างประเทศใน เรื่องการค้าสารเคมีอันตรายต้องห้ามหรือจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดและสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและ สัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมีและ เพื่อ ส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้อำนาจประเทศนำเข้าปฏิเสธการรับสารเคมี อันตรายที่ส่งมาได้ และให้เครื่องมือและข้อมูลที่เป็นจำเป็นในการตรวจสอบอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้หรือแยกแยะสารเคมี อันตรายที่ประเทศไม่สามารถจัดการได้อย่างปลอดภัย หากประเทศนั้น ๆ ยอมรับการนำเข้าสารเคมีอันตราย อนุสัญญารอตเตอร์ดัม ๙ ก็มีมาตรการส่งเสริมให้มีการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยได้แก่ การใช้ฉลากมาตรฐาน การให้ ความช่วยเหลือด้านเทคนิค เป็นต้น

อนุสัญญารอตเตอร์ดัม ๙ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2547 จำนวนประเทศที่เข้าร่วม ณ วันที่ 10 มีนาคม 2548 มีประเทศลงนามแล้ว 73 ประเทศ และเป็นภาคีแล้ว 116 ประเทศ สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีมี มติเห็นชอบเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ให้ประเทศไทยให้ภาคยานุวัติสารในอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ๙ โดยให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมวิชาการเกษตร เป็นตัวแทนผู้มีอำนาจของรัฐ (Designated National Authority : DNA) ด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ เป็น DNA ด้านสารเคมีอื่นๆ และกระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็น DNA ด้านสารเคมี อุตสาหกรรม

UNEP และ FAO ได้กำหนดรายชื่อสารเคมีที่ถูกควบคุมภายใต้อนุสัญญารอตเตอร์ดัม ๙ ว่าจะต้องเป็นสารเคมี ที่ถูกห้ามใช้หรือสารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดในประเทศไม่น้อยกว่า 2 ประเทศจาก 2 ภูมิภาค ซึ่งที่ได้กำหนด ไว้จนถึงพฤษภาคม 2548 มี 41 ชนิด จำแนกเป็นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (pesticides) 24 ชนิด สูตรผสม ของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (pesticide formulations) ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง 6 ชนิด และสารเคมี อุตสาหกรรม (industrial chemicals) 11 ชนิด

พันธกรณีสำคัญที่กำหนดให้ประเทศภาคีต้องปฏิบัติหลังจากที่อนุสัญญารอตเตอร์ดัม ๙ มีผลบังคับใช้แล้ว สรุปได้ดังนี้

1. แต่ละภาคีจะต้องแจ้งข้อมูลมาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้าย (final regulatory action) สำหรับสารเคมีต้องห้าม หรือสารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดในประเทศให้สำนักเลขาธิการทราบเป็นลายลักษณ์อักษรโดยเร็วที่สุด ไม่เกิน 90 วัน หลังจากวันที่มาตรการด้านกฎระเบียบขั้นสุดท้ายมีผลบังคับใช้
2. การกำหนดรายชื่อสารเคมีที่ถูกควบคุมภายใต้อนุสัญญาฯ จะต้องเป็นสารเคมีต้องห้าม หรือ สารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวดในประเทศไม่น้อยกว่า 2 ประเทศจาก 2 ภูมิภาค
3. การให้ความช่วยเหลือภาคีที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจในการจัดทำข้อเสนอบัญญัติรายชื่อสูตรผสมของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงเพิ่มเติม
4. จัดตั้งองค์กรเสริม เรียก "คณะกรรมการพิจารณาบททวนสารเคมี" เพื่อพิจารณาบททวนข้อมูลที่มีการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า และให้คำแนะนำที่ประชุมใหญ่ภาคว่า สารเคมีนั้นควรอยู่ในหลักเกณฑ์ของกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าและควรบรรจุในบัญชีรายชื่อสารเคมีเพิ่มเติมหรือไม่รวมทั้งจะต้องจัดทำเอกสารแนวทางการตัดสินใจเสนอที่ประชุมใหญ่ภาคว่า
5. แต่ละภาคีต้องใช้มาตรการที่เหมาะสมทางการบริหารและทางกฎหมายในเรื่องการนำเข้าสารเคมีเพื่อให้เกิดการตัดสินใจได้ทันเวลา และจะต้องแจ้งทำที่เกี่ยวกับการนำเข้าสารเคมีให้สำนักเลขาธิการโดยเร็วที่สุดหรืออย่างช้าไม่เกิน 9 เดือน นับจากวันที่มีการส่งเอกสารแนวทางการตัดสินใจ (decision guidance document) ไปยังแต่ละภาคี
6. ภาคีจะต้องแจ้งข้อมูลการส่งออกสารเคมีต้องห้าม หรือ สารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด ที่ส่งออกจากเขตแดนของตน แก่ ภาคีผู้นำเข้าก่อนการส่งออกครั้งแรกในทุกปีปฏิทิน
7. สนับสนุนให้องค์การศุลกากรโลกกำหนดรหัสระบบศุลกากรโดยจำเพาะ (harmonized system) แก่สารเคมีแต่ละชนิด หรือ กลุ่มของสารเคมีซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อสารเคมี
8. ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ เทคนิค เศรษฐกิจและกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสารเคมีที่อยู่ในขอบเขตของอนุสัญญาฯ รวมทั้งข้อมูลด้านพิษวิทยา พิษวิทยาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
9. ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลในหมู่สาธารณชน เกี่ยวกับมาตรการด้านกฎระเบียบในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ข้อมูลด้านการจัดการสารเคมีและอุบัติเหตุจากสารเคมี รวมถึงข้อมูลทางเลือกอื่นๆ ที่มีความปลอดภัยมากกว่า
10. ก่อตั้งและเสริมความสามารถของสถาบัน และโครงสร้างพื้นฐานในระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี
11. ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และขีดความสามารถในการจัดการสารเคมีตลอดวงจรของสารเคมี รวมทั้งการจัดฝึกอบรมแก่ภาคีอื่น

สารเคมีที่ควบคุมตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ฯ

ข้อมูลเดือนเมษายน 2550 มีสารเคมีและสูตรผสมที่อยู่ในข่ายควบคุมตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ฯ จำนวนทั้งสิ้น 41 รายการ เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช 24 ชนิด สูตรผสมผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช 6 สูตร และเป็นสารเคมีในทางอุตสาหกรรม 11 ชนิด ดังตาราง 1

ตาราง 1 สารเคมีและสูตรผสมที่ควบคุมตามอนุสัญญารอตเตอร์ดัม ฯ

ลำดับ	สารเคมี	CAS Number	ประเภท
1	2,4,5-T	93-76-5	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
2	Aldrin	309-00-2	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
3	Binapacryl	485-31-4	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
4	Captafol	2425-06-1	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
5	Chlordane	57-74-9	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
6	Chlordimeform	6164-98-3	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
7	Chlorobenzilate	510-15-6	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
8	DDT	50-29-3	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
9	Dieldrin	60-57-1	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
10	DNOC and its salts (such as ammonium salt, potassium salt and sodium salt)	534-52-1; 2980-64-5; 5787-96-2; 2312-76-7	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
11	Dinoseb and Dinoseb salts	88-85-7	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
12	1,2-dibromoethane (EDB)	106-93-4	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
13	Ethylene dichloride	107-06-2	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
14	Ethylene oxide	75-21-8	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
15	Fluoroacetamide	640-19-7	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
16	HCH (mixed isomer)	608-73-1	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
17	Heptachlor	76-44-8	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
18	Hexachlorobenzene	118-74-1	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
19	Lindane	58-89-9	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
20	Mercury compounds including inorganic mercury compounds, alkyl mercury compounds and alkyloxyalkyl and aryl mercury compounds		สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
21	Monocrotophos (all formulations)		สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
22	Parathion		สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
23	Pentachlorophenol	87-86-5	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
24	Toxaphene	8001-35-2	สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
25	Dustable powder formulations containing a combination of : benomyl at or above 7%, carbofuran at above 10%, thiram at or above 15%	17804-35-2; 1563-66-2; 137-26-8	สูตรผสมผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช

ลำดับ	สารเคมี	CAS Number	ประเภท
26	Monocrotophos (Soluble liquid formulations of the substances that exceed 600 g active ingredient/L)	6923-22-4	สูตรผสมผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช
27	Methamodophos (Soluble liquid formulations of the substance that exceed 600 g active ingredient/L)	10265-92-6	สูตรผสมผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช
28	Phosphamidon (Soluble liquid formulations of the substance that exceed 1000 g active ingredient/L)	13171-21-6 (mixture, (E)&(Z) isomers) 23783-98-4 ((Z)-isomer) 297-99-4 ((E)-isomer)	สูตรผสมผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช
29	Mehyl-parathion (emulsifiable concentrates (EC) with 19.5%, 40%, 50%, 60% active ingredient and dusts containing 1.5%, 2% and 3% active ingredient)	298-00-0	สูตรผสมผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช
30	Parathion (all formulations – aerosols, dustable powder (DP), emulsifiable concentrate (EC), granules (GR) and wettable powder (WP) – of this substance are included, except capsule suspensions (CS)	56-38-2	สูตรผสมผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช
31	Asbestos Crocidolite	12001-28-4	สารเคมีอุตสาหกรรม
32	Actinolite	77536-66-4	
33	Anthophyllite	77536-67-5	
34	Amosite	12172-73-5	
35	Tremolite	77536-68-6	
36	Polybrominated biphenyls (PBB)	36355-01-8 (hexa -) 27858-07-7 (octa -) 13654-09-6 (deca -)	สารเคมีอุตสาหกรรม
37	Polychlorinated biphenyls (PCB)	1336-36-3	สารเคมีอุตสาหกรรม
38	Polychlorinated biphenyls (PCT)	61788-33-8	สารเคมีอุตสาหกรรม
39	Tetraethyl lead	78-00-2	สารเคมีอุตสาหกรรม
40	Tetramethyl lead	75-74-1	สารเคมีอุตสาหกรรม
41	Tris (2,3 dibromopropyl) phosphate	126-72-7	สารเคมีอุตสาหกรรม

ที่มาข้อมูล :

1. www.pic.int, เม.ย. 2550
2. กรมควบคุมมลพิษ, 11 เม.ย. 2550. (www.pcd.go.th/info_serv/haz_rotterdam.html)
3. <http://www.pic.int/home.php?type=t&id=29&sid=30&tid=29>, 11 เม.ย. 2550

เอกสารเผยแพร่ของ www.chemtrack.org จัดทำเมื่อ 11 เมษายน 2550